

ØKOLOGISK FORÆDLING – BEDRE VÅRBYG?

Forrest i billedet ses småparceller af vårbyg forædlingslinjer. Billedet er taget 10. juni og der er tydelige strukturskader i marken som følge af nedfældning af gylle, hvilket kan anes som lysegrønne striber i marken og meget uens vækst i forsøgsparcellerne. FOTO: RIKKE ANDERSEN

I det økologiske erhverv er der en interesse for, at der udvikles og markedsføres sorter, der passer til dyrkningsvilkårene på økologiske bedrifter. Økologiske dyrkningsvilkår er blandt andet kendetegnet ved, at der ikke bruges pesticider, og at gødningstype og mængde kan variere meget fra bedrift til bedrift såvel som på den enkelte bedrift alt efter, hvor i sædskiftet en afgrøde dyrkes. Dette giver økologiske afgrøder nogle andre udfordringer end afgrøder, der kan behandles med pesticider og har adgang til større mængder næringsstoffer fra kunstgødning.

DYRKNING AF VÅRBYG PÅ ØKOLOGISKE BEDRIFTER

Vårbyg er en vigtig afgrøde i Danmark, ikke mindst til foder, og derudover anvendes byg til konsum, fx i øl og brød. Mange økologiske landmænd oplever imidlertid problemer med at dyrke vårbyggen – den kommer dårligt fra start og konkurrerer dårligt mod ukrudt. Nordic

Seed A/S, landmand Helge Sørensen og Økologisk Landsforening er derfor gået sammen om at afprøve vårbyg materiale med henblik på at finde sorter, der kan præstere bedre i økologisk dyrkning i Danmark. Særligt er der interesse for at finde vårbyg sorter, der

Nedfældning af 30 t svinegylle/ha på forsøgsmarken d. 10. april. Nedfælder vejer ca. 50 t. FOTO: HELGE KJÆR SØRENSEN

Såning af forsøgspareller d. 16. april med specialudstyr fra Nordic Seed, der kan håndtere såning af små mængder udsæd. I nærværende afprøvning var der ca. 10 g til rådighed af hver af de 400 forædlingslinjer. FOTO: HELGE KJÆR SØRENSEN

er robuste, kan gro godt under lavere næringsstof-forhold og konkurrere godt mod ukrudt. I udvælgelsen af sorter er modstandsdygtighed overfor sygdomme vigtig. Derudover forventes materiale med tidlig og kraftig vækst samt mere højde og bladvækst, end de kendte sorter på det danske marked, at kunne konkurrere bedre mod ukrudt.

2013 AFPRØVNING: ØKOLOGISK FORÆDLET VÅRBYG

Vårbyg materialet, der afprøves i 2013, kommer fra den tyske økologiske planteforædler Karl-Josef Müller, fra Darzau Getreidezüchtungsforschung. Karl-Josef Müller har i mange år arbejdet med forædling af byg til økologisk dyrkning og til foderformål såvel som konsum. I 2013 afprøves ca. 400 forædlingslinjer fra Darzau i små plots, der observeres for plantevækst og sygdomsangreb. Derudover afprøves ca. 40 sorter i et udbytteforsøg. Vårbyg materialet fra Darzau er dyrket og udviklet under økologiske dyrkningsbetingelser samt tørre forhold og lave næringsstofniveauer sammenlignet med danske bedrifter. Ca. 10% af sorterne vil blive udvalgt til udbytteforsøg på to lokaliteter i 2014 og 2015.

I 2013 afprøves både dækket byg og nøgenbyg. Den dækkede byg er den mest udbredte. Den anvendes til foder og malt. I forædlingen har der især været fokus på resistens overfor sygdomme, stråstyrke samt udbytte. Nøgenbyggen dyrkes til konsum og er i dag ikke en udbredt afgrøde. Der er imidlertid en stigende interesse for afgrøden, der har et relativt højt indhold af sunde kostfibre, og kan anvendes i madlavning, for eksempel som hele kogte kerner eller formales og bruges til brød og kager. Forædlingsmæssigt bliver der blandt andet

arbejdet med at udvikle sunde og robuste sorter, der har en god proteinprofil til bageformål samt god smag.

ØKOLOGISK FORÆDLING OG AFPRØVNING

Begrebet 'økologisk forædling' bruges til at betegne en forædling, der ikke gør brug af udvalgte forædlingsteknikker, fx genmodificering, og som afprøver og udvælger planterne under økologiske dyrkningsforhold. At afprøvningen foregår under økologiske dyrkningsforhold betyder ofte, at der vil være et andet ukrudtstryk og en anderledes tilgængelighed af næringsstoffer, da der bruges organiske gødninger fra husdyr eller forfrugt.

Det er vigtigt at en afprøvning repræsenterer de forhold, som man ønsker at vurdere sorterne under. Forholdene skal være ens i hele forsøgsparellen, da det ellers ikke er muligt at sammenligne sorterne evne til at klare sig under bestemte forhold. Et uensartet ukrudtstryk, forskellig jordbonitet eller strukturskader som følge af gødningsudbringning skal derfor undgås i forsøgsarealet.

Nærværende afprøvning har vinterhvede som forfrugt. Der blev stubharvet efter høst i 2012. I 2013 er der d. 10. april nedfældet 30 t svinogylle/ha, svarende til ca. 50 kg NH₄-N/ha, pløjning fandt sted d. 13.4, pakning d. 15.4. og såning d. 16.4.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Rådgivningschef Sven Hermansen
sh@okologi.dk